

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי בר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשס"ט

פרשת צו

א. האלשיך - תורת משה.

פרק ו' פסוק ז': א. אחר שהדעתך מעלת אש של מעלה (קרבו עולה הפותח את פרשתנו ש"נאכל" על ידי האש שעל המזבח) אל יקשה עליך לומר: הלא אשר היא כולה כליל.. על גבי המזבח באש הקדוש יהיו לרצון, אך המנחה, שיקח הכהן מלוא קומצו שבתוך ג' אצבעות להקטיר והשאר יאכלו הכהנים, אם כן נמצא כי אל הכהן היא עיקר המנחה שיאכלנה, אם כן למה ייחס אותה הוא יתברך לעצמו? לזה אמר: זאת תורת המנחה - לומר ראה נא כי אינה רק לה', כי על כן ייקחו בני אהרן לפני ה', לומר לו יתברך: לא לנו כי אם לשמך, והנה היא לפניך, ואחר כך מצוה הוא יתברך ואומר.. הנני מוותר לך כל השאר.. כי אני מעלה עליך כאילו זה הנשאר שהוא רובא, היא שארית לבד, וכאילו הרוב ניתן לי.. וכאילו עדיין כל קדושתה בה, ומשולחני בה אתם אוכלים, כי הלא גם חלקם מצות יאכל ככל הקדש.. וגם במקום קדוש תאכל, כי עוד קדושתה בה כאילו ממני היא."

מאילנות

1. מה הקושי האפשרי בפסוק האצריק ביאור?
2. מה הקושי האדקרי בציווי זה לדעת פרשנינו?
3. למה בכל זאת מייחס הקב"ה לצמח קרבן זה?
4. "הכהנים אוכלים משולחן טבוח" מה בדיוק כלל זה אומר ואיך זה צווי להיות שייך עם לכאן?
5. ניווקים נוספים מביא פרשנינו להכיל קרבן זה בין הקרבנות הקריבים למנחה, מה הם?

* * *

ב. בלוי וקר. א. שיש כאן בחינת האוכל והנאכל.

בחינת האוכל - היינו שהכהן האוכל אותה צריך שידע שאכילתו משולחן גבוה היא, ומן הדין שתהיה המנחה כליל לגבוה, זולת שהקב"ה נתן לו חלקו מאישיו, ועל כן צריך הכהן לאכול חלקו במקום שנאכל חלק גבוה, היינו בחצר אהל מועד כי שם מקום המזבח.. שצריך להסמיך אכילתו אל אכילת המזבח, להורות שכמו שאכילת המזבח מכפר, כך אכילת הכהנים הבעלים מתכפרים בהם. אמנם, בחינת הנאכל היא המצה, מצד היותה נקיה מן השאר יש בעצמה צד קדושה.. ואחר כך נתן טעם על שניהם; כי על מה שאמר בחצר אהל מועד יאכלו זהו לפי שחלקם נתתי אותה מאשי, על כן צריכים שניהם להיות במחיצה אחת. ועל מה שאמר מצות תאכל במקום קדוש נתן טעם ואמר: קדש קדשים היא כחטאת וכאשם."

מאילנות

1. קרא את הפסוק, לכאורה מה הקושי האפשרי?
2. מה מוצא פרשנינו משהו מיוחד בקרבן זה אליו הוא מתייחס?
3. פרשנינו מתייחס לאוכל - דהיינו לכהנים וכן לנאכל דהיינו לקרבן צמח, מה ההוראות לכל אחד מהם ומה המשותף?
4. למה יש להדגיש כי עם קרבן זה היו קודש קודשים?

* * *

ג. רש"ר הירש.

פרק ו' פסוק ז':

"חמץ שהוא לחם העצמאות, הוא הניגוד הגמור של התלות בה' המובעת על ידי המנחה, ומכאן איסור חימוץ הנוהג במנחה דרך כלל. אך יש צורך להזכיר איסור זה בייחוד בשיירי המנחה, שהרי הללו אינם קרבים במזבח. טעם האיסור רמוז בסמיכות של לא תאפה חמץ ו חלקם נתתי אתה מאשי. אכילת כהנים איננה אלא המשך סמלי של אכילת מזבח. יחד עם זה הרי הכהנים מתפרנסים ממתנה זו שהם זוכים בה משולחן גבוה. נמצא שהם תלויים במקדש בעצם קיומם יותר משאר כל האומה, ועליהם לזכור תמיד עובדה זו שקיומם תלוי במקדש ה'."

אלות

1. מה האיוחך ב"שיירי מנחה" ולאמה?
2. מה סמלי באכילת הכהנים כאן?
3. מה הרציון בכך ומה על הכהנים לזכור?

* * *

ד. בלו יקר.

פרק ז' פסוק יא':

וְהַעֲוֹסֶק בְּסֵפֶר בַּמִּדְבָּר, כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב אֲשֶׁם. כי בו נאמר כל תורת האשם בפרשת נשא: "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם... ואשמה הנפש ההוא" וגו' (במדבר ה, ו). ואף על פי שקבר נאמר דין האשם בפרשת ויקרא (לעיל ה, יד), מכל מקום נשנית שם לדבר שנתחדש בו, כמו שפרש רש"י שם, ואם כן, על ידי למוד הפרשה עם הדבר שנתחדש בו, נגמר כל תורת האשם.

וְהַעֲוֹסֶק בְּסֵפֶר דְּבָרִים, כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב שְׁלָמִים. כי בפרשת כי תבא נאמר: "וזבחת שלמים ואכלת שם" וגו' (דברים כז, ז). וכן בפרשת ראה נאמר כל דיני השלמים קדשים קלים, כמו שכתוב: "ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך והבשר תאכל" (שם יב, כז), ושם נגמרו דיני השלמים, מחמת כמה דברים שנתחדשו בהם. על כן נאמרו חמש "זאת תורת" אלו, כי העוסק בכל ספר מיוחד, שכרו הרבה כאלו הקריב מין אותו קרבן המבאר באותו ספר. והמשכילים יבינו לרבים ענין יקר זה, כי ברור ונכון הוא.

בִּי הַעֲוֹסֶק בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית, דוֹמָה כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב עוֹלָה, וְהוּא "זֹאת תוֹרַת הָעֹלָה", כי בו מבאר תורת העלה, כי הכל הקריב עולה מבכרות צאנו (בראשית ד, ד), וכן בנח כתיב: "ויצל עלת במזבח" (שם ח, כ), וכן אברהם: "ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו" (שם כב, ג), וכן ביצקב: "ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק" (שם מו, א).

וְהַעֲוֹסֶק בְּסֵפֶר שְׁמוֹת, כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב מִנְחָה. כי כל המנחות באות מצה, ובספר זה מבארים כל דיני מצה והוראתה, וצרופה לקרבן פסח שנאכל על מצות, וכתיב: "לא תשחט על חמץ דם זבחי" (שמות לד, כה).

וְהַעֲוֹסֶק בְּסֵפֶר וַיִּקְרָא, כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב חֲטָאת. אף על פי שכל הקרבנות מבארין בספר זה, מכל מקום עקר הספר תורת החטאת הוא, כי אחר שחטאו ישראל בעגל אשר הוא היה התחלה לכל חטאת ולכל עון, נתן ה' מקום לחוטאים שיוכלו לבוא לידי כפרה על ידי הקרבן, ואגב זה נזכרו כל הקרבנות שיש בכלם צד חטא, חוץ מן השלמים.

אלות

1. מה לדעתך מביא את כרשננו לפס' יחודיות de הקרבנות והתאמתם לספרי התורה?
2. התוכל להסביר מה הקשר לכל אחד מן הקרבנות והספרי המתאימים להם?
3. מה הרציון בכל אחד מהם?

* * *

ה. הכתב והקבלה.
פרק ט' פסוקים כב, כד:

(כב) ויברכם. רש"י פי' צרכת בהגים יצרך יאר יטא, והרמז"ן פי' שהיא כעין צרכת סלמה שנאמר זו ויפרס כפיו השמים ויצרך את כל קהל ישראל. וטענות הרא"ם על פי רמז"ן מן התלמוד כבר סילקם הרב משנה למלך (סי"ד מתפלה ה"י) צטוץ טעם: (כג) ויצאו ויברכו. הצרכה היתה שיטרה ה' שכינתו בישראל וירצה מעשיהם כמ"ס רש"י, ויראה כי אות וי"ו ממלת ויצרכו הוא על הזמן שכבר עבר קודם הפעל אשר לפניו (סלוקוואומפערטעקטוס), כמו הן אתם קלפת ונחטא שר"ל כבר סטאנו, וכן גבר ימות ויחלש וכבר חלש, וכן וירם תולעים ויצאם שנתחלה הצאיש ולבסוף החליע כמ"ס רש"י שם, וכן כאן ויצרכו את העם קודם טילאו, כי זהויה נעשה ואהרן צאהל מועד שם השתדלו בצרכת העם ר"ל שם נקשו רחמים להוריד השכינה בישראל כמ"ס רש"י צעם צרייתא דת"כ, לפי"ז מנזאר צנקרא למה נכנסו נעשה ואהרן אל אהל מועד, ודלא ככ"ו שחטב שחטב צנקרא סבת ציחאם אל אה"מ. ולכן מלת וילאו מוטעמת צו"ק: (כד) ותאבל על המזבח. לשון אכילה ענינו השחתה וכלוי כמו וירצ היער לאכל צעם מאשר אכלה המרצ (ט"ז י"ח) וכן ויאכלו (ראשית י"ח), כי המלאכים צבחס שמו הניתן לפניהם לאין, וכן כאן ותאכל את העולה (סערלעטרעט, הרכ"ו), ויש צלשון אכילה גם כן ענין קבלת הדבר צעשון וצמחה כמו (ירמיה ט"ו) נמלאו דצריך ואכלם ויהי דצריך לי לצשון ולשמתח לצבי וכן (יסזקאל ג') אכל את המגלה הזאת ואכלה ותהי צפי כדצב למחוק, אשר ענינם לרש"י והתרגום קבלת הדברים צמחה וצחאה, וכן ענין אכילת האם את הקרצנות כאן:

תלך

1. מה הקושי האפשרי בפסוק כב'?
2. מה הן התשובות הסותרות fe רש"י ורמז"ן?
3. מה קשה לו בפסוק כד'?
4. פרשנו כותב שהצרכה היתה כמו שכתב רש"י, האם אכן כך?
5. פרשנו מסביר כאן את האות ואו ואופן שימוש בפועל מאחר אף מצינה קדמ בימיו, מה מביאו לכך?
6. מה הן הוכחותיו?
7. קושי מצנין יש לפרשנו בפסוק כד', מהו ומה תשובתו?
8. למה הוא מדגיש את השמחה בכף זה?